

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
NIILLO JÄÄSKINEN
prednesené 7. júla 2015¹

Vec C-203/14

**Consorti Sanitari del Maresme
proti
Corporació de Salut del Maresme i la Selva**

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania — Právomoc Súdneho dvora — Pojem ‚vnútroštátny súdny orgán‘ v zmysle článku 267 ZFEÚ — Tribunal Català de Contractes del Sector Públic — Závazný charakter jurisdikcie vnútroštátneho orgánu — Smernica 89/665/EHS — Vplyv na výklad článku 267 ZFEÚ“

I – Úvod

1. Prejednávaná vec je založená na návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (katalánsky súd pre verejné obstarávanie) (Španielsko) v rámci konania o osobitnom správnom opravnom prostriedku vo veci verejného obstarávania.
2. Počas konania na Súdnom dvore vyvolala jeho právomoc určité pochybnosti s ohľadom na znaky Tribunal Català de Contractes del Sector Públic a s prihliadnutím na kritériá stanovené judikatúrou Súdneho dvora na to, aby sa vnútroštátny orgán považoval za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, pričom sa pozornosť venovala osobitne kritériu týkajúcemu sa „záväzného charakteru jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
3. Tribunal Català de Contractes del Sector Públic je totiž špecializovaným kolegiálnym správnym orgánom príslušným prejednávať osobitné opravné prostriedky vo veciach verejného obstarávania. Ako špecializovaný orgán nie je vo vnútroštátnom práve súdom v pravom zmysle slova a jeho rozhodnutie je konečné, pokiaľ ide o opravné prostriedky v správnom konaní. Opravný prostriedok, ktorý sa podáva na tento orgán, je navyše fakultatívny, čo vyvoláva otázku, či ho možno považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Táto otázka vedie Súdny dvor najmä k tomu, aby podal výklad svojej zložitej judikatúry týkajúcej sa „záväzného charakteru jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu.
4. V súlade so žiadosťou Súdneho dvora podanou po rozhodnutí o začatí ústnej časti konania a opätovnom pridelení veci sa tieto návrhy budú týkať konkrétne tohto kritéria „záväzného charakteru jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu, na ktoré sa osobitne sústredila pozornosť Súdneho dvora, a ostatných kritérií, ktoré budú stručne preskúmané. Nebudem sa teda zaoberať vecnými otázkami položenými vnútroštátnym orgánom.

¹ — Jazyk prednesu: francúzština.

II – Skutkový stav a konanie na Súdnom dvore

5. Consorci Sanitari del Maresme, ktoré sa chcelo zúčastniť na postupe verejného obstarávania na služby jadrovej magnetickej rezonancie, ktorý zorganizovala Corporació de Salut del Maresme i la Selva, podalo 10. decembra 2013 osobitný opravný prostriedok proti rozhodnutiu hodnotiaceho výboru verejného obstarávateľa na Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, ktorým sa uvedené konzorcium domáhalo účasti na tomto postupe.²

6. V konaní o tomto osobitnom opravnom prostriedku sa Tribunal Català de Contractes del Sector Públic rozhodol položil Súdnemu dvoru päť prejudiciálnych otázok.³

7. Súdny dvor rozhodnutím z 13. januára 2015 prideliť vec šiestej komore a na základe článku 76 ods. 2 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora rozhodol, že vo veci nenariadi pojednávanie. Súdny dvor navyše rozhodol, že vec prejedná bez predloženia návrhov generálneho advokáta.

8. Súdna povaha orgánu, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, však vyvolala pochybnosti o právomoci Súdneho dvora.

9. Súdny dvor preto zaslal Tribunal Català de Contractes del Sector Públic 9. februára 2015 žiadosť o vysvetlenie, pričom tento orgán odpovedal listom z 12. februára 2015, ktorý bol doručený Súdnemu dvoru 17. februára 2015.

10. Keďže Súdny dvor považoval za potrebnú podrobnú diskusiu o tom, či sa má Tribunal Català de Contractes del Sector Públic považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, prideliť vec veľkej komore a konštatoval, že treba nariadiť pojednávanie s cieľom umožniť účastníkom konania vyjadriť svoje prípadné názory na otázku prípustnosti návrhu na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Tribunal Català de Contractes del Sector Públic. Súdny dvor preto nariadil opätovné otvorenie ústnej časti konania na účely preskúmania jeho právomoci v prejednávanom prípade.

11. Pojednávanie sa konalo 12. mája 2015 za účasti španielskej vlády a Európskej komisie. Talianska vláda, ktorá predložila písomné pripomienky k vecným otázkam, nebola zastúpená na pojednávaní.

2 — Pokiaľ ide o zhrnutie skutkových okolností sporu vo veci samej, pozri uznesenie Consorci Sanitari del Maresme (C-203/14, EU:C:2015:279, bod 2).

3 — Tieto otázky sa týkajú najmä toho, či sa orgány verejnej správy majú považovať za hospodárske subjekty v zmysle smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/18/ES z 31. marca 2004 o koordinácii postupov zadávania verejných zákaziek na práce, verejných zákaziek na dodávku tovaru a verejných zákaziek na služby (Ú. v. EÚ L 134, s. 114; Mim. vyd. 06/007, s. 132), ako aj ich zápisu do úradných zoznamov schválených podnikov alebo prístupu k certifikácii certifikačnými orgánmi zriadenými podľa verejného alebo súkromného práva.

III – O právomoci Súdneho dvora na rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach

A – Pripomienky týkajúce sa právneho rámca

12. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora pri posudzovaní, či má vnútroštátny orgán povahu „súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, Súdny dvor zohľadňuje všetky kritériá, akými sú jeho zriadenie zákonom, jeho trvalý charakter, záväzný charakter jeho jurisdikcie, kontradiktórna povaha konania, uplatňovanie právnych predpisov týmto orgánom, ako aj jeho nezávislosť.⁴ Okrem toho vnútroštátne súdy sa môžu obrátiť na Súdny dvor iba vtedy, ak prejednávajú spor a ak majú rozhodnúť v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia.⁵

13. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že skutočnosť, že vnútroštátny orgán sa podľa vnútroštátneho práva nepovažuje za súdny orgán v pravom zmysle slova, nie je sama osebe rozhodujúca, keďže pojem „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ je autonómny pojem práva Únie. Súdny dvor totiž konštatoval, že tento pojem sa môže vzťahovať aj na orgány, ktoré nie sú súdnymi orgánmi v zmysle vnútroštátneho práva⁶ a nie sú súčasťou súdneho systému členského štátu⁷. Súdny dvor teda neprisuduje rozhodujúci význam právnej kvalifikácii orgánu, ale skôr jeho materiálnym znakom⁸, čo vedie k posúdeniu organizačných a funkčných charakteristík vnútroštátneho orgánu.

14. Španielska vláda počas pojednávania potvrdila, že Tribunal Català de Contractes del Sector Públic je „orgánom zodpovedným za preskúmanie“ v zmysle článku 2 ods. 9 prvého pododseku smernice Rady 89/665/EHS z 21. decembra 1989 o koordinácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení týkajúcich sa uplatňovania postupov preskúmania v rámci verejného obstarávania tovarov a prác⁹, ktorý podľa tohto článku nemusí byť súdnym orgánom¹⁰. Z informácií poskytnutých Súdnemu dvoru tiež vyplýva, že rozhodnutie Tribunal Català de Contractes del Sector Públic je konečným rozhodnutím v „správnom konaní“.

15. Podľa môjho názoru tieto okolnosti vyplývajúce z vnútroštátneho práva nie sú rozhodujúce, ak vlastnosti vnútroštátneho orgánu preukazujú, že tento orgán spĺňa kritériá stanovené judikatúrou Súdneho dvora na to, aby sa považoval za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, teda kritériá spomenuté v bode 12 týchto návrhov.

4 — Pozri najmä rozsudky Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, bod 23), Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, bod 24), Syfait a i. (C-53/03, EU:C:2005:333, bod 29), Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:215, bod 19), Forposta a ABC Direct Contact (C-465/11, EU:C:2012:801, bod 17), Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 38 a citovanú judikatúru) ako aj Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 23).

5 — Pozri najmä rozsudky Job Centre (C-111/94, EU:C:1995:340, bod 9), Victoria Film (C-134/97, EU:C:1998:535, bod 14), Österreichischer Gewerkschaftsbund (C-195/98, EU:C:2000:655, bod 25), Syfait a i. (C-53/03, EU:C:2005:333, bod 29), ako aj Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 39).

6 — Pozri najmä rozsudky Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), Broekmeulen (246/80, EU:C:1981:218, body 11 a 17), Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, bod 38), Jokela a Pitkäranta (C-9/97 a C-118/97, EU:C:1998:497, bod 24), ako aj Abrahamsson a Anderson (C-407/98, EU:C:2000:367, bod 38). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tesaro vo veci Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:245, bod 20).

7 — Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, body 53 až 57 a citovanú judikatúru).

8 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tesaro vo veci Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:245, bod 23).

9 — Ú. v. ES L 395, s. 33; Mim. vyd. 06/001, s. 246. Smernica bola zmenená a doplnená smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2007/66/ES z 11. decembra 2007, ktorou sa menia a dopĺňajú smernice Rady 89/665/EHS a 92/13/EHS, pokiaľ ide o zvýšenie účinnosti postupov preskúmania v oblasti zadávania verejných zákaziek (Ú. v. EÚ L 335, s. 31).

10 — Podľa tohto článku 2 ods. 9 prvého pododseku, „ak orgány zodpovedné za postupy preskúmania nemajú súdnu povahu, ich rozhodnutia musia byť vždy písomne odôvodnené. V takomto prípade je tiež potrebné ustanoviť postupy, ktoré zabezpečia, aby každé údajné nezákonné opatrenie prijaté orgánom zodpovedným za preskúmanie alebo každý údajný nedostatok pri výkone na neho prenesených právomocí mohli byť predmetom súdneho preskúmania alebo preskúmania iným orgánom, ktorý je súdnym orgánom v zmysle článku [267 ZFEÚ] a ktorý je nezávislý od verejného obstarávateľa, ako aj orgánu zodpovedného za preskúmanie“.

16. Pokiaľ ide o konkrétny právny rámec verejného obstarávania, vzhľadom na význam tejto oblasti pre vnútorný trh a najmä pre rešpektovanie základných slobôd pohybu normotvorca Únie v tomto smere značne harmonizoval vnútroštátne právne poriadky. Súdna ochrana jednotlivcov bola výnimočne tiež do veľkej miery harmonizovaná ustanoveniami smernice 89/665, a preto už nespadá len do procesnej autonómie členských štátov vymedzenej zásadami efektivity a ekvivalencie.¹¹

17. Podľa článku 1 ods. 1 tretieho pododseku smernice 89/665, pokiaľ ide o zákazky, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti smernice 2004/18, členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa rozhodnutia prijaté verejnými obstarávateľmi mohli účinne a predovšetkým čo najskôr preskúmať v súlade s podmienkami ustanovenými v článkoch 2 až 2f uvedenej smernice, ak tieto rozhodnutia porušili právo Únie v oblasti verejného obstarávania alebo vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa toto právo preberá. Tieto opravné prostriedky môžu zahŕňať tak opravné prostriedky, ktoré sa podávajú na vnútroštátne súdy, ako aj opravné prostriedky, o ktorých rozhodujú *quasi* súdne orgány spomenuté v článku 2 ods. 9 prvom pododseku smernice 89/665.

18. V tejto súvislosti vzniká otázka, či by sa pri výklade pojmu „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ prípadne mala vziať do úvahy skutočnosť, že predmetný orgán bol zriadený s cieľom umožniť členskému štátu plniť si povinnosti, ktoré mu vyplývajú z ustanovení smernice 89/665. Práve tieto *quasi* súdne orgány sú totiž často povinné vykladať právo Únie v oblasti verejného obstarávania a niekedy ho vykladajú takmer výlučne tieto orgány, ak ich rozhodnutia v praxi nie sú napadnuté žalobou podanou na všeobecnom súde.

19. Treba poznamenať, že Súdny dvor vo svojej judikatúre týkajúcej sa výkladu článku 267 ZFEÚ, ktorá bola vytvorená do veľkej miery po prijatí smernice 89/665, už uplatnil kritériá týkajúce sa pojmu „súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ pružne,¹² čo umožnilo rôznym orgánom, ktoré rozhodujú o opravných prostriedkoch, vytvoreným členskými štátmi aj v oblasti verejného obstarávania položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky.¹³ Súdny dvor na základe relativizácie kritérií, ktorými podmieňuje priznanie postavenia „súdneho orgánu“, označil za súdne orgány v zmysle článku 267 ZFEÚ aj správne orgány, ktoré rozhodujú v poslednom stupni v rôznych oblastiach práva Únie.¹⁴

20. Keďže sa domnievam, že Súdny dvor už v tejto oblasti použil dostatočne pružný výklad článku 267 ZFEÚ na to, aby zaručil jednotný výklad ustanovení práva Únie na vnútroštátnej úrovni, podľa môjho názoru ustanovenia smernice 89/665 alebo skutočnosť, že Tribunal Català de Contractes del Sector Públic má výslovnú právomoc v oblasti verejného obstarávania, nemajú osobitný vplyv na uplatnenie článku 267 ZFEÚ v prejednávanom prípade.

11 — Pokiaľ ide o pojem procesná autonómia členských štátov a zásady práva Únie, ktoré ju obmedzujú, pozri najmä rozsudky Club Hotel Loutraki a i. (C-145/08 a C-149/08, EU:C:2010:247, bod 74 a citovanú judikatúru) a eVigilo (C-538/13, EU:C:2015:166, bod 39). Čo sa týka zásad efektivity a ekvivalencie v rámci smernice 89/665, pozri najmä návrhy, ktoré som predniesol vo veci Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:307, body 20 až 26, 33 a 34).

12 — Generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer v návrhoch, ktoré predniesol vo veciach De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, body 13, 14 a 58 až 64), Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2007:706, body 22 až 29) a Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:303, body 27 až 29), ostro kritizoval túto „príliš pružnú a nedostatočne koherentnú“ judikatúru.

13 — Pozri najmä rozsudky Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, body 23 až 38), Mannesmann Anlagenbau Austria a i. (C-44/96, EU:C:1998:4), HI (C-258/97, EU:C:1999:118, bod 18), Unitron Scandinavia a 3-S (C-275/98, EU:C:1999:567, bod 15), HI (C-92/00, EU:C:2002:379, body 26 až 28), Felix Swoboda (C-411/00, EU:C:2002:660, body 26 až 28), Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2008:213), Forposta a ABC Direct Contact (C-465/11, EU:C:2012:801, bod 18) a Bundesdruckerei (C-549/13, EU:C:2014:2235, bod 22). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Mannesmann Anlagenbau Austria a i. (C-44/96, EU:C:1997:402, body 36 až 44), návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Saggio vo veci HI (C-258/97, EU:C:1998:457, body 11 až 15), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Mischo vo veci Felix Swoboda (C-411/00, EU:C:2002:238, body 13 až 20), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Ing. Aigner (C-393/06, EU:C:2007:706, body 22 až 29).

14 — Pozri v tomto zmysle rozsudky Broekmeulen (246/80, EU:C:1981:218, body 15 a 17) a Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:383, body 7 a 9), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci De Coster (C-17/00, EU:C:2001:366, bod 82).

B – O tradičných podmienkach, iných ako „záväzný charakter jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu, ktoré umožňujú považovať vnútroštátny orgán za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ

1. O zriadení orgánu zákonom a o trvalom charaktere orgánu podávajúceho návrh na začatie prejudiciálneho konania

21. Pokiaľ ide o zriadenie Tribunal Català de Contractes del Sector Públic zákonom, tak z jeho odpovede na žiadosť Súdneho dvora o vysvetlenie, ako aj z pripomienok španielskej vlády prednesených na pojednávaní vyplýva, že Tribunal Català de Contractes del Sector Públic bol zriadený autonómnou oblasťou Katalánsko na základe osobitnej zákonodarnej právomoci stanovenej španielskym právom.¹⁵

22. Tento orgán bol najprv zriadený ako jednoosobový orgán, nazvaný „Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de Cataluña“ (správny orgán Katalánska pre opravné prostriedky týkajúce sa zmlúv), štvrtým dodatkovým ustanovením zákona č. 7/2011 z 27. júla 2011 o daňových a finančných opatreniach¹⁶. Vzhľadom na veľký počet a špecifickosť vecí patriacich do právomoci Órgano Administrativo de Recursos Contractuales de Cataluña bol tento orgán dekrétom 221/2013 z 3. septembra 2013¹⁷ zmenený na kolegiálny orgán s názvom „Tribunal Català de Contractes del Sector Públic“. Tento dekrét obsahuje ustanovenia týkajúce sa najmä zriadenia, právomoci a zloženia Tribunal Català de Contractes del Sector Públic. Kritérium týkajúce sa zriadenia zákonom je teda v prípade tohto orgánu jednoznačne splnené.

23. Navyše Tribunal Català de Contractes del Sector Públic ako súčasť systému súdneho rozhodovania sporov v oblasti verejného obstarávania spĺňa požiadavku trvalého charakteru.¹⁸ Hoci sú totiž jeho členovia menovaní na obnoviteľné päťročné funkčné obdobie¹⁹, je trvalý ako verejnoprávny orgán, a teda nie je orgánom *ad hoc*, ktorý by bol zriadený pre konkrétny spor.

2. O kontradiktórnej povahe konania a uplatňovaní právnych predpisov

24. Čo sa týka po prvé kontradiktórnej povahy konania o osobitnom opravnom prostriedku na Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, treba hneď na úvod pripomenúť, že požiadavka kontradiktórneho konania nie je absolútnym kritériom.²⁰ Napriek tomu majú podľa článku 46 kráľovského legislatívneho dekrétu 3/2011 účastníci konania možnosť predložiť orgánu príslušnému rozhodnúť spor pripomienky a dôkazy. Pokiaľ ide o Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, v súlade s článkom 14 dekrétu 221/2013 sa priebeh konania o osobitných opravných prostriedkoch vo

15 — Z vysvetlení poskytnutých vnútroštátnym orgánom vyplýva, že španielske orgány špecializované na otázky týkajúce sa verejného obstarávania boli zriadené kráľovským legislatívnym dekrétom 3/2011 zo 14. novembra 2011, ktorým sa schvaľuje konsolidované znenie zákona o verejnom obstarávaní (BOE č. 276 zo 16. novembra 2011, s. 117729, ďalej len „kráľovský legislatívny dekrét 3/2011“). Týmto kráľovským legislatívnym dekrétom 3/2011 bol zriadený Tribunal Administrativo Central de Recursos Contractuales (ústredný orgán) a autonómne oblasti boli splnomocnené, aby zriadili v autonómnych oblastiach príslušné orgány, ktoré budú rozhodovať o opravných prostriedkoch.

16 — *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* č. 5931 z 29. júla 2011. Podľa odseku 1 tohto štvrtého dodatkového ustanovenia „tento orgán má povahu špecializovaného správneho orgánu, ktorý pri výkone svojich právomocí koná z funkčného hľadiska úplne nezávisle“.

17 — Dekrét 221/2013 o zriadení, organizácii a fungovaní Tribunal Català de Contractes del Sector Públic (*Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* č. 6454 z 5. septembra 2013). Podľa španielskej vlády tieto pravidlá upravujú usporiadanie a fungovanie Tribunal Català de Contractes del Sector Públic rovnako ako pravidlá stanovené v kráľovskom legislatívnom dekréte 3/2011, ktoré upravujú Tribunal Administrativo Central de Recursos Contractuales.

18 — Čo sa týka kritéria trvalého charakteru, pozri najmä rozsudok *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta* (C-377/13, EU:C:2014:1754, body 25 a 26), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci *Mannesmann Anlagenbau Austria* a i. (C-44/96, EU:C:1997:402, bod 38).

19 — Článok 7 dekrétu 221/2013.

20 — Rozsudky *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413, bod 31) a *Gabalfria* a i. (C-110/98 až C-147/98, EU:C:2000:145, bod 37).

veciach verejného obstarávania spravuje základnými pravidlami právnych predpisov týkajúcich sa verejného obstarávania, pravidlami prijatými na vykonanie týchto právnych predpisov a procesnými predpismi uvedenými v spomenutom dekréte, ako aj v právnej úprave uplatniteľnej na právny režim orgánov verejnej moci a na všeobecné správne konanie.

25. Okrem toho, keďže Tribunal Català de Contractes del Sector Públic v rámci osobitných opravných prostriedkov vo veciach verejného obstarávania jednoznačne prejednáva spory medzi verejným obstarávateľom ako odporcom na jednej strane a uchádzačom, ktorý podal návrh, na druhej strane, domnievam sa, že podmienka týkajúca sa kontradiktórnej povahy konania je v prejednávanom prípade splnená.

26. Po druhé podľa informácií, ktoré poskytol samotný vnútroštátny orgán, tento orgán preskúmava zákonnosť rozhodnutí vo veciach verejného obstarávania. Treba pripomenúť, že orgány, ako je Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, boli v Španielsku zriadené s cieľom splniť povinnosti vyplývajúce zo smernice 89/665, najmä povinnosť zabezpečiť, aby proti rozhodnutiam prijatým verejnými obstarávateľmi v rámci postupu verejného obstarávania boli prípustné účinné opravné prostriedky založené na porušení práva Únie v oblasti verejného obstarávania alebo vnútroštátnych predpisov, ktorými sa toto právo preberá. Tribunal Català de Contractes del Sector Públic ako orgán príslušný rozhodovať o takých opravných prostriedkoch zjavne uplatňuje právne predpisy.

3. O nezávislosti

27. Podľa judikatúry Súdneho dvora pojem nezávislosť, ktorý je súčasťou výkonu súdnictva, predovšetkým vyžaduje, aby mal dotknutý orgán postavenie tretieho subjektu voči orgánu, ktorý prijal rozhodnutie napadnuté opravným prostriedkom.²¹ Tento pojem zahŕňa dve hľadiská. Prvé, vonkajšie hľadisko predpokladá, že uvedený orgán je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov v súvislosti so spormi, ktoré prejednávajú. Druhé, vnútorné hľadisko pridáva pojem nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Toto hľadisko vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu.²²

28. Tieto záruky nezávislosti a nestrannosti si vyžadujú existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre predpojatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysli osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom.²³ Podľa judikatúry sa na splnenie podmienky nezávislosti vnútroštátneho orgánu vyžaduje najmä to, aby boli prípady odvolávania členov tohto orgánu výslovne upravené právnymi predpismi.²⁴

21 — Rozsudky Corbiau (C-24/92, EU:C:1993:118, bod 15), Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, bod 49), RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, bod 38), ako aj TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 29).

22 — Rozsudky Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, body 51 a 52 a citovaná judikatúra), RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, body 39 a 40), ako aj TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, body 30 a 31).

23 — Rozsudky Wilson (C-506/04, EU:C:2006:587, bod 53 a citovaná judikatúra), ako aj TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 32).

24 — Rozsudok TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 32) a uznesenie Pilato (C-109/07, EU:C:2008:274, bod 24). Treba však poznamenať, že v rozsudku Köllensperger a Atzwanger (C-103/97, EU:C:1999:52, body 20 až 25) Súdny dvor upustil od tejto podmienky a považoval vnútroštátny orgán za vnútroštátny súdny orgán napriek neexistencii osobitných ustanovení týkajúcich sa vylúčenia jeho členov z rozhodovania vecí z ich vlastného podnetu alebo na návrh účastníka konania.

29. Domnievam sa, že v prejednávanom prípade sú podmienky nezávislosti vnútroštátneho orgánu splnené. Podľa článku 2 dekrétu 221/2013, ktorý je nazvaný „Právna povaha“ a týka sa zriadenia Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, totiž „Tribunal je špecializovaným kolegiálnym správnym orgánom, ktorý vykonáva svoje úlohy úplne nezávisle, objektívne a nestranné, nie je hierarchicky podriadený a nedostáva nijaké pokyny od dotknutých orgánov verejnej moci“.

30. Pokiaľ ide o zloženie vnútroštátneho orgánu, článok 5 dekrétu 221/2013 stanovuje, že tento orgán sa skladá z predsedu a dvoch prísediacich, ktorých menuje vedúci oddelenia príslušného na stanovenie kritérií, vedenie postupu verejného obstarávania a dohľad nad ním. Podmienky, ktoré musí splniť uchádzač o členstvo v Tribunale, sú vymenované v článku 6 dekrétu 221/2013. Pripomínam, že členovia sú menovaní na obnoviteľné päťročné funkčné obdobie²⁵, počas ktorého sú úradníci vymenovaní za členov Tribunalu uvoľnení na výkon tejto funkcie, teda venujú sa len svojej funkcii v rámci Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.²⁶ Podľa článku 8 ods. 4 dekrétu 221/2013 sú členovia tohto orgánu neodvolateľní, ale možno ich zbaviť funkcie alebo ukončiť výkon ich funkcie z určitých dôvodov výslovne vymenovaných v spomenutom článku.²⁷ Článok 11 dekrétu 221/2013 obsahuje osobitné pravidlá týkajúce sa dôvodov vylúčenia člena Tribunalu z rozhodovania vecí z jeho vlastného podnetu alebo na návrh účastníka konania.

31. Hoci Tribunal Català de Contractes del Sector Públic patrí k „službe príslušnej na stanovenie kritérií, vedenie postupu verejného obstarávania a dohľad nad ním“, nie je hierarchicky podriadený a nedostáva nijaké pokyny od dotknutých orgánov verejnej moci.²⁸ Tribunal Català de Contractes del Sector Públic má pri prijímaní rozhodnutí postavenie tretej osoby vo vzťahu k záujmom, o ktoré ide, a má požadovanú nestrannosť.²⁹

32. Napokon treba poznamenať, že Tribunal Català de Contractes del Sector Públic nemá v prípade, ak sa proti jeho rozhodnutiu podá žaloba, postavenie žalovaného.³⁰ Proti rozhodnutiam a aktom, ktoré prijme Tribunal, síce možno podať žalobu vo veci správneho súdnictva, ale ide o druhostupňovú súdnu ochranu, čo nemôže mať za následok, že rozhodnutia tohto orgánu stratia povahu súdnych rozhodnutí v zmysle článku 267 ZFEÚ. Rozhodnutia vnútroštátneho orgánu nemožno preskúmať v správnom konaní.³¹

33. Podľa môjho názoru vnútroštátny orgán teda spĺňa kritérium nezávislosti v zmysle judikatúry Súdneho dvora.

25 — Pozri bod 23 týchto návrhov.

26 — Treba poznamenať, že Súdny dvor v rozsudku Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413) považoval za vnútroštátny súdny orgán spolkový dozorný výbor, ktorého členovia „úradníci“ boli členmi celoštátneho správneho orgánu pre dohľad nad hospodárskou súťažou a vykonávali *súbežne* obe funkcie [pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Tesauro vo veci Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:245, body 33 a 34)].

27 — Tiež sa domnievam, že záruky neodvolateľnosti „služobných“ členov vo veci Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413) boli menšie než tie, ktoré sú v prejednávanom prípade vymenované v článku 8 ods. 4 dekrétu 221/2013.

28 — Pozri články 1 a 2 dekrétu 221/2013.

29 — Rozsudky RTL Belgium (C-517/09, EU:C:2010:821, bod 47), Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, bod 21), ako aj TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 37).

30 — Pozri rozsudky Corbiau (C-24/92, EU:C:1993:118, body 16 a 17), Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 49), ako aj TDC (C-222/13, EU:C:2014:2265, bod 37) a uznesenie MF 7 (C-49/13, EU:C:2013:767, bod 19).

31 — Pozri článok 29 dekrétu 221/2013. Pozri v tejto súvislosti tiež rozsudok Westbahn Management (C-136/11, EU:C:2012:740, bod 30), v ktorom Súdny dvor považoval za vnútroštátny súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ Schienen-Control Kommission (rakúska komisia pre kontrolu železničných tratí), ktorá sa riadila všeobecnou procesnou úpravou správneho konania a ktorej rozhodnutia nemohli byť zrušené správnymi rozhodnutiami, ale bolo možné ich napadnúť žalobou podanou na Verwaltungsgerichtshof (Najvyšší správny súd). Súdny dvor použil podobný prístup okrem iného v rozsudku Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:613, body 20 až 22). Pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Österreichischer Rundfunk (C-195/06, EU:C:2007:303, body 32 a 34).

C – O záväznom charaktere jurisdikcie orgánu podávajúceho návrh na začatie prejudiciálneho konania

34. Pochybnosti Súdneho dvora o tom, či sa má Tribunal Català de Contractes del Sector Públic považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, vyvolal v prvom rade práve „záväzný charakter jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu v zmysle judikatúry týkajúcej sa článku 267 ZFEÚ. Pripomínam, že rozhodujúcou otázkou v tejto súvislosti je, či skutočnosť, že opravný prostriedok podaný na vnútroštátny orgán nie je jediným dostupným prostriedkom nápravy, vylučuje možnosť označiť tento orgán za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, a to aj napriek záväznosti jeho rozhodnutia.

35. Z informácií, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, totiž vyplýva, že opravný prostriedok podaný na Tribunal Català de Contractes del Sector Públic je *alternatívnym* opravným prostriedkom. Podľa tohto orgánu sa navrhovateľ môže *rozhodnúť*³² medzi osobitným opravným prostriedkom podaným na Tribunal Català de Contractes del Sector Públic a žalobou vo veci správneho súdnictva, ale jeho rozhodnutie je záväzné pre správny orgán, ktorý ho nemôže zrušiť.³³ Naopak, pokiaľ ide o osobitné odvetvia upravené zákonom 31/2007 z 30. októbra 2007 o postupoch verejného obstarávania v odvetviach vodárenstva, energetiky, dopravy a poštových služieb³⁴, nie je stanovená možnosť podať priamo žalobu vo veci správneho súdnictva. V prípade týchto odvetví teda osobitný opravný prostriedok nie je alternatívny, lebo je potrebné obrátiť sa najprv na druhostupňový orgán, akým je Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, a až potom možno podať žalobu na príslušný všeobecný správny súd.

36. Keďže v prejednávanej veci sa spor vo veci samej netýka jedného z osobitných odvetví upravených zákonom 31/2007 a spomenutých v bode 35 týchto návrhov, zastávam názor, že treba uplatniť všeobecný režim.

37. Treba totiž pripomenúť, že otázku, či orgán môže podať návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor, je potrebné posudzovať na základe kritérií týkajúcich sa jednak jeho zloženia a jednak jeho funkcie. V tejto súvislosti môže byť vnútroštátny orgán „vnútroštátnym súdnym orgánom“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, ak vykonáva súdne funkcie, avšak nie vtedy, ak vykonáva iné funkcie, predovšetkým funkcie správnej povahy.³⁵ Z uvedeného vyplýva, že na preukázanie, či vnútroštátny orgán, ktorému zákon priznáva funkcie inej povahy, treba považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, treba overiť, aká je konkrétna povaha jeho funkcií, ktoré vykonáva v osobitnom normatívnom kontexte, v ktorom žiada Súdny dvor o rozhodnutie.³⁶

32 — Podľa španielskej vlády sa návrhom zákona, ktorý už bol zverejnený, odstráni táto možnosť voľby. Ak by sa teda tento návrh schválil, bolo by nevyhnutné podať najprv osobitný opravný prostriedok na orgány rozhodujúce o opravných prostriedkoch, medzi ktoré patrí Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.

33 — Podľa španielskej vlády je teda opravný prostriedok voliteľný len pre uchádzača, ale nikdy nie pre verejného obstarávateľa, ktorý nemôže zamietnuť voľbu uchádzača. Táto okolnosť však nie je rozhodujúca, lebo skutočnosť, že odporca (verejný obstarávateľ) má povinnosť rešpektovať výber súdu vykonaný navrhovateľom (uchádzačom), vyplýva z povahy súdnej právomoci [pozri v tejto súvislosti návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, bod 39 a tam citovanú judikatúru)]. Naopak podľa môjho názoru zo skutočnosti, že uchádzač si môže *vybrať medzi osobitným opravným prostriedkom podaným na vnútroštátnom orgáne a žalobou vo veci správneho súdnictva*, vyplýva, že jeho voľba je záväzná tak pre neho, ako aj pre správny orgán, lebo opravný prostriedok sa stáva *záväzným pre účastníkov konania*. Domnievam sa teda, že tento opravný prostriedok sa vyznačuje litispendenciou, aj keď sa to v informáciách poskytnutých Súdnemu dvoru výslovne neuvádza. Zásada litispendencie je všeobecnou procesnoprávnou zásadou, podľa ktorej nie je súdne konanie prípustné, ak sa už iným spôsobom začalo súdne konanie o rovnakom predmete sporu [rozsudky Francúzsko/Parlament (358/85 a 51/86, EU:C:1988:431, bod 12), Taliansko/Komisia (C-138/03, C-324/03 a C-431/03, EU:C:2005:714, bod 64), ako aj Diputación Foral de Vizcaya a i./Komisia (C-465/09 P až C-470/09 P, EU:C:2011:372, bod 58) a návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, bod 43)].

34 — BOE č. 276 z 31. októbra 2007, s. 44436.

35 — Rozsudky Epitropos tou Elegktikou Synedriou (C-363/11, EU:C:2012:825, bod 21) a Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 40 a citované judikatúry).

36 — Rozsudok Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 41 a citovaná judikatúra).

38. Tak ako ostatné kritériá týkajúce sa „vnútroštátneho súdneho orgánu“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, aj kritérium „záväzného charakteru jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu bolo vytvorené judikatúrou Súdneho dvora. Treba poznamenať, že Súdny dvor nepoužíval tento pojem vo svojej judikatúre vždy celkom koherentne. Súdny dvor sa často výslovne neodvoláva na toto kritérium a – aspoň vo francúzštine – používanie tohto pojmu nie je celkom bezproblémové. Domnievam sa, že tento pojem „záväzný charakter jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu ako taký bol po prvý raz spomenutý v rozsudku Dorsch Consult³⁷, aj keď slovné spojenie „záväzná jurisdikcia“ bolo použité už skôr na podporu konštatovania, že vnútroštátny orgán bol skutočne „vnútroštátnym súdnym orgánom“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.³⁸

39. V rozsudku Dorsch Consult³⁹ Súdny dvor rozlíšil dva aspekty v rámci „záväzného“ charakteru jurisdikcie: po prvé konajúci orgán v skutočnosti poskytuje jediný možný prostriedok nápravy a po druhé konajúci orgán prijíma rozhodnutia, ktoré sú záväzné.⁴⁰ V uvedenej veci však Súdny dvor nemusel jednoznačne spresniť toto kritérium uprednostnením jedného alebo druhého výkladu, lebo jurisdikcia dotknutého orgánu v posudzovanom prípade bola „záväzná“ v oboch uvedených významoch.⁴¹

40. Rovnako ako generálni advokáti Ruiz-Jarabo Colomer a Szpunar a generálna advokátka Kokott sa domnievam, že pojem „záväzný“ sa má týkať skôr skutočnosti, že rozhodnutia vnútroštátneho orgánu sú záväzné, ako skutočnosti, že opravný prostriedok podaný na tento orgán je jediným možným prostriedkom nápravy.⁴²

41. V rozsudku Emanuel⁴³ totiž Súdny dvor považoval za vnútroštátny súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ osobu určenú na rozhodovanie v odvolacom stupni o rozhodnutiach registra ochranných známk, ktorá *sa delila o túto právomoc so všeobecným súdom*, a začatie konania, v ktorom rozhodovala, záviselo od navrhovateľa, ktorý sa mohol rozhodnúť, na ktorom súde podá opravný prostriedok. Rozhodnutia tejto osoby boli záväzné.⁴⁴

37 — C-54/96, EU:C:1997:413.

38 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Almelo (C-393/92, EU:C:1994:171, bod 21) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Lenz vo veci X (228/87, EU:C:1988:276, bod 6 – tu je použité slovné spojenie „záväzná právomoc“), návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Lenz vo veci Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:228, bod 17), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Almelo (C-393/92, EU:C:1994:42, body 30 a 32). Vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:39), boli dotknuté osoby „povinné obrátiť sa na vnútroštátny orgán ako na súdny orgán“. V návrhoch, ktoré predniesol generálny advokát Gand v tejto veci Vaassen-Göbbels (61/65, EU:C:1966:25), je použité slovné spojenie „záväzný orgán“. Pozri v tejto súvislosti tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Mannesmann Anlagenbau Austria a i. (C-44/96, EU:C:1997:402, body 36, 37 a 40), ako aj poznámku pod čiarou 40 týchto návrhov.

39 — C-54/96, EU:C:1997:413.

40 — Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Léger vo veci Mannesmann Anlagenbau Austria a i. (C-44/96, EU:C:1997:402, bod 36), obsahujú podobný výklad tohto kritéria pred vydaním rozsudku Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413). Podľa týchto návrhov medzi kritériá, ktoré treba vziať do úvahy, patria „povinnosť obrátiť sa na tento orgán v prípade sporu“, ako aj „právomoc tohto orgánu vyriešiť spor záväzným rozhodnutím“. V rozsudku Mannesmann Anlagenbau Austria a i. (C-44/96, EU:C:1998:4) sa Súdny dvor nezaoberal otázkou prípustnosti, ale pri skúmaní otázok implicitne považoval vnútroštátny orgán za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.

41 — Rozsudok Dorsch Consult (C-54/96, EU:C:1997:413, body 28 a 29). V rozsudku Gabalfriša a i. (C-110/98 až C-147/98, EU:C:2000:145, body 35 a 36) Súdny dvor tiež vzal do úvahy tieto dva aspekty záväzného charakteru, pričom oba boli splnené. V rozsudku Torresi (C-58/13 a C-59/13, EU:C:2014:2088, bod 20) Súdny dvor rovnako považoval za „záväznú“ jurisdikciu orgánu, ktorého právomoc bola upravená zákonom a nebola *voliteľná* a ktorého rozhodnutia mali právne záväznú povahu. Aj v tomto prípade boli obidva aspekty splnené. Pozri v tejto súvislosti tiež rozsudok Almelo (C-393/92, EU:C:1994:171, bod 21) a návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Darmon vo veci Almelo (C-393/92, EU:C:1994:42, body 30 a 32), návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, bod 47), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci TDC (C-222/13, EU:C:2014:1979, bod 31).

42 — Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Ruiz-Jarabo Colomer vo veci Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:50, bod 29), návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, body 48 a 49), ako aj návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, bod 40). Súdny dvor považoval za vnútroštátny súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ orgány, o ktoré išlo v rozsudkoch Emanuel (C-259/04, EU:C:2006:215) a Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754). V rozsudku Belov (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 54) otázka „záväzného charakteru jurisdikcie“ vnútroštátneho orgánu nebola predmetom skúmania, lebo rozhodnutia predmetného orgánu nemali povahu súdnych rozhodnutí.

43 — C-259/04, EU:C:2006:215.

44 — Tieto rozhodnutia boli navyše v zásade konečné, pokiaľ neboli výnimočne predmetom žaloby o preskúmanie zákonnosti (rozsudok Emanuel, C-259/04, EU:C:2006:215, body 21 až 25).

42. Súdny dvor obdobne v rozsudku *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta*⁴⁵ považoval za „záväznú“ jurisdikciu Tribunal Arbitral Tributário (Portugalsko), ktorý poskytoval alternatívny spôsob riešenia sporov v daňových veciach a ktorého rozhodnutia boli pre účastníkov konania záväzné. V daňových veciach – tak ako vo veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok – sa daňovník mohol obrátiť buď na správny súd, alebo požiadať o zriadenie arbitrážneho súdu v daňových veciach, pričom daňový orgán bol povinný podrobiť sa rozhodnutiu daňovníka. Daňová arbitráž teda nebola doplňujúcim právnym prostriedkom, ktorý mal daňovník k dispozícii, ale skutočnou *alternatívou tradičného súdnictva*.⁴⁶

43. Z citovaných rozsudkov teda vyplýva, že podľa Súdneho dvora existencia alternatívneho opravného prostriedku k žalobe v úzkom zmysle slova nevyhnutne neznamená, že orgán, na ktorý sa tento alternatívny opravný prostriedok podá, nemožno považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ.⁴⁷ Tento alternatívny opravný prostriedok môže mať inú povahu ako tradičný prostriedok nápravy, ako napríklad daňová arbitráž v porovnaní so žalobou podanou na správny súd. Hoci existencia jediného prostriedku nápravy sa spomína vo viacerých rozsudkoch Súdneho dvora, pričom prostriedok nápravy, o ktorý išlo v týchto rozsudkoch, bol skutočne jediným možným prostriedkom nápravy, Súdny dvor nikdy nekonštatoval, že vnútroštátny orgán nemožno považovať za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ len preto, lebo v predmetnej oblasti existuje viacero možných prostriedkov nápravy.⁴⁸

44. Navyše sa domnievam, že Súdny dvor od začiatku používal toto kritérium s cieľom vylúčiť súkromné arbitrážne súdy v tradičnom zmysle slova, aj keď nedošlo k uvedeniu kritéria „záväzného charakteru jurisdikcie“ ako takého⁴⁹. Podľa judikatúry zmluvný arbitrážny súd nie je vnútroštátnym súdnym orgánom v zmysle článku 267 ZFEÚ, pretože zmluvné strany *nemajú* ani právne, ani fakticky *povinnosť* predložiť svoje spory arbitrážnemu súdu a verejné orgány dotknutého členského štátu nie sú nijako zapojené do výberu arbitrážneho spôsobu rozhodnutia sporu ani nemajú možnosť *ex officio*

45 — C-377/13, EU:C:2014:1754.

46 — Rozsudok *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta* (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 29). Pozri tiež návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar v tejto veci *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta* (C-377/13, EU:C:2014:246, body 38 až 40). V rozsudku *Broekmeulen* (246/80, EU:C:1981:218) Súdny dvor tiež rozhodol, že prejudiciálna otázka položená nezávislým stavovským orgánom bola prípustná, hoci navrhovateľ mal alternatívne možnosť obrátiť sa na všeobecné súdy. Treba však poznamenať, že táto alternatívna možnosť v praxi nikdy nebola využitá (pozri body 15 a 16 rozsudku). Okrem toho vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:2265), hospodársky subjekt teoreticky mohol podať opravný prostriedok buď na *Teleklagenævnet*, trvalý verejný orgán poverený rozhodovaním o sporoch, alebo priamo na všeobecné súdy. Podľa názoru, ktorý vyjadril generálny advokát Bot, táto voľba nebránila tomu, aby bola *Teleklagenævnet* priznaná právomoc záväznej povahy [návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bot vo veci *TDC* (C-222/13, EU:C:2014:1979, body 33 a 38)]. Súdny dvor však neskúmal záväzný charakter jeho jurisdikcie, lebo *Teleklagenævnet* nespĺňal kritérium nezávislosti (bod 38 rozsudku).

47 — Je pravda, že v uznesení *Emmeci* (C-427/13, EU:C:2014:2121, body 28 až 31) Súdny dvor nedávno vzal do úvahy voliteľnú povahu opravného prostriedku a na základe nej konštatoval, že vnútroštátny orgán nemožno považovať za vnútroštátny súdny orgán v zmysle článku 267 ZFEÚ. Treba však zdôrazniť, že v tejto veci nemali rozhodnutia vnútroštátneho súdu záväznú povahu. Jurisdikcia vnútroštátneho orgánu preto nebola vôbec záväzná v zmysle výkladu uvedeného v rozsudku *Dorsch Consult* (C-54/96, EU:C:1997:413). V tomto smere bola situácia rovnaká vo veci, v ktorej bolo vydané uznesenie *Cafom a Samsung* (C-161/03, EU:C:2003:413, body 14 a 15).

48 — Pozri v tejto súvislosti poznámky pod čiarou 41 a 46 týchto návrhov. Komisia však počas pojednávania uviedla, že výklad tejto judikatúry *a contrario* by mohol viesť k záveru, že sa skutočne vyžaduje, aby predmetný prostriedok nápravy bol jediným primeraným prostriedkom nápravy. Podľa Komisie však treba vziať do úvahy osobitný normatívny kontext, v ktorom vnútroštátny orgán žiada Súdny dvor o rozhodnutie [rozsudok *Belov* (C-394/11, EU:C:2013:48, bod 41)], aby sa zabránilo tomuto výkladu. V každom prípade si nemyslím, že v tejto súvislosti by bol možný výklad *a contrario*, lebo Súdny dvor nikdy nekonštatoval, že zoznam kritérií stanovených judikatúrou je taxatívny. Naopak už rozhodol, že kontradiktórna povaha konania nie je absolútnym kritériom (pozri bod 24 týchto návrhov).

49 — Súdny dvor však v rozsudku *Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta* (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 27) potvrdil, že jeho judikatúra týkajúca sa zmluvných arbitrážnych súdov je viazaná na toto kritérium.

zasiahnuť do priebehu konania pred arbitrom.⁵⁰ Súdny dvor naproti tomu rozhodol o prípustnosti prejudiciálnych otázok, ktoré mu predložil arbitrážny súd zriadený na základe zákona, ktorého rozhodnutia boli pre účastníkov konania záväzné a ktorého právomoc nezávisela od dohody týchto účastníkov konania.⁵¹

45. Skutočnosť, že rozhodnutie vnútroštátneho orgánu je záväzné, je preto skutočne nevyhnutným kritériom na to, aby bolo možné považovať tento orgán za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ, ale sama osebe nestačí na odôvodnenie záveru, že jurisdikcia tohto orgánu je „záväzná“ v zmysle judikatúry týkajúcej sa článku 267 ZFEÚ. V tejto súvislosti je tiež potrebné, aby predmetný orgán bol orgánom zriadeným zákonom, ktorého právomoc nezávisí od vôle účastníkov konania.⁵² Pripomínam, že podľa môjho názoru však nie je nevyhnutné, aby opravný prostriedok podaný na tomto orgáne bol jediným možným prostriedkom nápravy.

46. Ak by sa použil opačný prístup, teoreticky by bolo možné položiť si otázku týkajúcu sa „záväzného charakteru jurisdikcie“ španielskych správnych súdov v konaní o žalobe vo veci správneho súdnictva podanej priamo na týchto všeobecných správnych súdoch v oblasti verejného obstarávania. Domnievam sa, že v takej situácii by nebolo možné považovať jurisdikciu správneho súdu za „záväznú“, lebo žaloba vo veci správneho súdnictva by nebola jediným dostupným prostriedkom nápravy.⁵³

47. Zastávam názor, že výhody spojené s výkladom článku 267 ZFEÚ umožňujúcim považovať vnútroštátny orgán, akým je Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, za „vnútroštátny súdny orgán“ napriek existencii alternatívneho prostriedku nápravy sú väčšie ako prípadné nevýhody. Možnosť vybrať si spomedzi viacerých prostriedkov nápravy totiž umožňuje jednotlivcom vybrať si prostriedok nápravy, ktorý sa im v danom prípade zdá byť vhodnejší.⁵⁴ Orgány, ktoré rozhodujú o špecializovaných opravných prostriedkoch, ako napríklad Tribunal Català de Contractes del Sector Públic v oblasti verejného obstarávania, môžu mať rozsiahle vedomosti, ktoré im umožňujú rýchlo a kvalifikovane rozhodnúť spory, ktoré sa im predložia. Aj v oblasti verejného obstarávania je však možné, že niektoré opravné prostriedky budú súvisieť skôr s otázkami všeobecného správneho práva. V tomto prípade by nemalo zmysel vyžadovať podanie špecializovaného opravného prostriedku, ak by všeobecný správny súd bol kvalifikovanejší na rozhodnutie sporu.⁵⁵

50 — Rozsudky Nordsee (102/81, EU:C:1982:107, body 10 až 12), Denuit a Cordenier (C-125/04, EU:C:2005:69, body 13 a 16 ako aj citovaná judikatúra), a Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 27). Pozri tiež uznesenie Merck Canada (C-555/13, EU:C:2014:92, bod 17).

51 — Rozsudky Handels- og Kontorfunktionærernes Forbund i Danmark (109/88, EU:C:1989:383, body 7 až 9), a Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, body 28 a 29). Pozri tiež uznesenie Merck Canada (C-555/13, EU:C:2014:92, body 18 a 19).

52 — Pozri v tomto zmysle rozsudok Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:1754, bod 29).

53 — Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Belov (C-394/11, EU:C:2012:585, bod 48). Naopak, ak sa žaloba vo veci správneho súdnictva podá až po vydaní rozhodnutia osobitného orgánu, akým je Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, tento problém nevzniká, keďže v tomto štádiu je bezpochyby nevyhnutné podať opravný prostriedok na všeobecné správne súdy. Je však potrebné poznamenať, že podľa španielskej vlády sú rozhodnutia orgánov rozhodujúcich o opravných prostriedkoch, medzi ktoré patrí Tribunal Català de Contractes del Sector Públic, len zriedka predmetom žaloby vo veci správneho súdnictva, a rozhodnutia týchto orgánov sú teda často konečné.

54 — Netreba zabúdať na to, že v občianskych veciach môžu mať právomoc súčasne viaceré súdy. Pozri najmä články 7 a 8 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, s.1), v ktorých je vymenovaných viacero alternatívnych súdov, ktoré majú právomoc v občianskych veciach.

55 — O špecializácii súdov pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Ascendi Beiras Litoral e Alta, Auto Estradas das Beiras Litoral e Alta (C-377/13, EU:C:2014:246, bod 50).

48. Treba poznamenať, že rozhodnutia Tribunal Català de Contractes del Sector Públic sú záväzné pre účastníkov konania a vykonateľné.⁵⁶ Majú teda rovnaké účinky ako rozhodnutia vydané prvostupňovým správnym súdom, aj keď sa podá odvolanie na príslušný nadriadený správny súd. Domnievam sa, že v prípade, ak sa nepodá žaloba na správny súd, rozhodnutia Tribunal Català de Contractes del Sector Públic predstavujú záväzné a konečné riešenie sporu medzi verejným obstarávateľom a uchádzačom.⁵⁷ Tieto rozhodnutia sa teda vyznačujú obdobnou právnou silou, aká vyplýva zo zásady právnej sily rozhodnutej veci.

49. Z vyššie uvedeného vyplýva, že Tribunal Català de Contractes del Sector Públic ako špecializovaný kolegiálny správny orgán zriadený vnútroštátnymi právnymi predpismi, ktorého zákonná právomoc nezávisí od vôle účastníkov konania a ktorý vydáva záväzné rozhodnutie, spĺňa kritériá stanovené judikatúrou na to, aby sa považoval za „vnútroštátny súdny orgán“ v zmysle článku 267 ZFEÚ. Prejednáva spor a má rozhodnúť v rámci konania, ktoré sa má ukončiť rozhodnutím, ktoré má povahu súdneho rozhodnutia. Súdny dvor má preto právomoc rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach položených týmto orgánom a návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný.

IV – Návrh

50. Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy navrhujem, aby Súdny dvor určil, že má právomoc rozhodnúť o prejudiciálnych otázkach, ktoré položil Tribunal Català de Contractes del Sector Públic.

56 — Podľa článku 26 dekrétu 221/2013 môže Tribunal Català de Contractes del Sector Públic konštatovať protiprávnosť rozhodnutí prijatých verejnými obstarávateľmi a prípadne ich zrušiť, ako aj nariadiť verejnemu obstarávateľovi, aby dotknutej osobe nahradil spôsobenú škodu. Tento orgán je tiež vecne príslušný rozhodovať o prijatí predbežných opatrení pred podaním osobitného opravného prostriedku vo veci verejného obstarávania a rozhodovať o otázkach neplatnosti založených na osobitných prípadoch neplatnosti zákaziek.

57 — Pripomínam, že podľa španielskej vlády sú tieto rozhodnutia len zriedka predmetom žaloby (pozri poznámku pod čiarou na str. 53 predložených návrhov).